Szabó Veronika

AZ INFINITÍVUSZ TANÍTÁSÁNAK KÉRDÉSEIRŐL

1. Bevezetés

Ha az (1) példasor mondataira egy pillantást vetünk, megállapíthatjuk, hogy mindegyikben közös a – leíró nyelvtani terminológiával – főnévi igenév jelenléte. Ugyanakkor ha közelebbről is megvizsgáljuk a konstrukciókat, számos különbséget is találunk a példák között. Míg az (1a) példában az *olvasni* egy időbeli segédige mellett áll igekötő nélkül, az (1b) példa *menni,* valamint az (1c) példa *érteni* eleme igekötős, és módbeli segédigével együtt alkot egy szerkezetet. Az (1d) példa is módbeli segédigés, ugyanakkor – az előzőektől eltérően – itt egy ragozott igenevet találnunk (*hallgatnotok*), a *kell* viszont nem ragozható. Az (1e) példa különlegessége a hiányos paradigmájú, csak múlt időben használatos segédige, amely nem állhat főigeként, és csak infinitívuszi bővítménye lehet, névszói tárgya nem. Az (1f) igéje nem segédige, hanem olyan teljes értékű hangsúlykérő ige, amelynek egyik lehetséges argumentuma egy főnévi igenév. Hangsúlykérő jellegéből adódóan az igenév igekötője nem távolodik el az igenévtől. Ugyanez igaz az (1g) konstrukcióra, itt azonban maga a főige is igekötős, az igenévi szerkezet célhatározói értelmű. Az (1h) mondatban egy birtokos szerkezetben bukkan fel az igenév, az (1i)-ben egy melléknév mellett, az (1j)-ben pedig úgynevezett modális egzisztenciális konstrukcióban (Dóla et al. 2022), amely egy esemény lehetőségét valamely dolog, személy létezésének okaként fejezi ki (Šimík 2011). Az (1k)-hoz hasonló szerkezetetekben tipikusan észlelést jelentő ige áll.

(1)
a. El fogom olvasni a kognitív nyelvtant.
b. El szeretnék menni a konferenciára.
c. Meg akarom érteni az infinitívuszt.
d. (Nektek is) meg kell hallgatnotok.
e. Meg szoktam mondani az igazat.
f. Segítetek megoldani a kérdést?
g. Elmegyek gondolkozni.
h. Nem volt időm gondolkozni.
i. Hasznos volt meghallgatnotok az előadást?
j. Van mit megbeszélni.
k. Hallottalak érvelni.

A témaválasztást tehát a főnévi igeneves, másként infinitívuszi szerkezetek formai gazdagsága motiválta, valamint az, hogy az infinitívusz egyedi – bár a nyelvek között nem egyedülálló

https://doi.org/10.17048/Pelikon.2025.109

– tulajdonságai számos kihívást tartogatnak az anyanyelvi nevelés számára is. A tanulmány második fejezetében amellett érvelek, hogy az infinitívusznak helye van a magyar anyanyelvi órákon, a harmadik fejezetben pedig megmutatom, hogy bemutatását nem abban a formában képzelem el, ahogyan az a mai iskolai tankönyvekben általános.

Ahogyan arra még később kitérek, ebben az írásban (is) következetesen az *infinitívusz* kifejezést használom a *-ni* szuffixummal ellátott alakokra. A *főnévi igenév* tipikusan magyar nyelvészeti terminus, amelyet Simonyi Zsigmond alkotott a 19. század végén (Veress 1882). Ahogyan Veress (1882) összefoglalójából is kiderül, a korai nyelvtanok az infinitívusszal kapcsolatban kétféle úton indultak el. Az egyik lehetőség szerint az infinitívuszt az igei paradigmán belül kell keresnünk, sajátos igemódként működik. A másik szerint – és tudománytörténeti okokból ez vált elterjedté a leíró nyelvtanokban – olyan sajátos szóosztályról van szó, amely egyesíti magában a főnév és az ige tulajdonságait, azaz egyfajta átmeneti szófaj. Az elképzelés képviselői ezt azzal szokták indokolni, hogy a segédigés szerkezetekben (pl. *tud, akar, kell* + infinitívusz) az infinitívusz alanyként, illetve tárgyként realizálódik, vagy (nem segédigék mellett, mint pl. *elmegy,* segít + infinitívusz) határozóként, akárcsak egy valódi főnév (Szabó 2020a). A negyedik fejezetben arról esik szó, hogy ez nem nyelvi axióma, hanem nyelvelméleti modell kérdése, amely néha szembemegy az anyanyelvi intuícióval. Ez az egyik oka annak, ami miatt nehezen tanítható az infinitívusz mondattani elemzése az iskolában. A dolgozat végén kísérletet teszek egy másik értelmezésre Imrényi (2022) modelljét alapul véve.

2. Mennyire fontos tanítani az infinitívuszt?

Felmerülhet a kérdés, hogy ha ilyen nehezen megragadható jelenségről van szó, miért érdemes mégis tematizálni az infinitívuszt az anyanyelvi órákon. Érvelésükben támaszkodhatunk a nyelvhasználati szokásokra, ehhez pedig a korpuszok lehetnek segítségünkre (Szabó 2020a, 2020b). Az infinitívuszos konstrukciók gyakorisági adatait vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a Magyar nemzeti szövegtár (MNSz.) korpuszának 100 leggyakoribb szava közül több olyan van, amely infinitívusszal (is) állhat, tehát nagyon gyakori a(z írott) nyelvhasználatban (Oravecz–Váradi–Sass 2014., 1. ábra).

	szótő	szófaj	db	db / 1000 szó		szótő	szófaj	db	db / 1000 szó		szótő	szófaj	db	db / 1000 szó
1.	a	Det	11128421	72,40	34.	ki	Pre	305480	1,99	67.	között	NU	159583	1,04
2.	az	Det	3716414	24,18	35.	ami	Pro	287999	1,87	68.	első	Num	158569	1,03
3.	és	Con	2544751	16,56	36.	nagy	A	281134	1,83	69.	nap	N	157310	1,02
4.	hogy	Con	2166004	14,09	37.	mond	V	276868	1,80	70.	ad	V	154537	1,01
5.	A	Det	2103970	13,69	38.	mi	Pro	275076	1,79	71.	99	DIG	154526	1,01
6.	az	Pro	1803814	11,74	39.	maga	Pro	263983	1,72	72.	azonban	Con	154150	1,00
7.	nem	Adv	1693748	11,02	40.	mert	Con	258962	1,68	73.	sok	Num	152907	0,99
8.	is	Con	1677108	10,91	41.	én	Pro	245386	1,60	74.	ők	Pro	151718	0,99
9.	van	V	1418113	9,23	42.	-e	Clit	237612	1,55	75.	más	Pro	151698	0,99
10.	ez	Pro	1204269	7,84	43.	olyan	Pro	232947	1,52	76.	kérdés	N	151477	0,99
11.	egy	Num	899832	5,85	44.	jó	A	232826	1,51	77.	hanem	Con	150702	0,98
12.	Az	Det	730287	4,75	45.	több	Num	232803	1,51	78.	Ha	Con	147117	0,96
13.	meg	Pre	592986	3,86	46.	magyar	A	229934	1,50	79.	eset	N	146803	0,96
14.	kell	V	499659	3,25	47.	minden	Pro	225130	1,46	80.	elnök	N	146500	0,95
15.	csak	Adv	477956	3,11	48.	úgy	Adv	221524	1,44	81.	forint	N	144629	0,94
16.	lesz	V	469189	3,05	49.	pedig	Con	216513	1,41	82.	egyik	Pro	143627	0,93
17.	de	Con	462508	3,01	50.	új	A	215765	1,40	83.	kormány	N	139493	0,91
18.	már	Adv	452814	2,95	51.	tesz	V	211798	1,38	84.	akar	V	138696	0,90
19.	Ez	Pro	447310	2,91	52.	két	Num	211077	1,37	85.	ország	N	137225	0,89
20.	amely	Pro	417945	2,72	53.	00	DIG	205993	1,34	86.	kerül	V	135554	0,88
21.	ha	Con	402593	2,62	54.	ember	N	198039	1,29	87.	De	Con	135062	0,88
22.	még	Adv	396207	2,58	55.	Az	Pro	194263	1,26	88.	százalék	N	132780	0,86
23.	vagy	Con	381098	2,48	56.	után	NU	190805	1,24	89.	lát	V	131866	0,86
24.	mint	Con	370507	2,41	57.	Nem	Adv	185338	1,21	90.	törvény	N	129485	0,84
25.	szerint	NU	369481	2,40	58.	idő	N	178374	1,16	91.	98	DIG	128540	0,84
26.	el	Pre	362004	2,36	59.	majd	Adv	177497	1,15	92.	sor	N	128311	0,83
27.	tud	V	356833	2,32	60.	be	Pre	175615	1,14	93.	kap	V	127841	0,83
28.	s	Con	356453	2,32	61.	tart	V	173048	1,13	94.	fog	V	127768	0,83
29.	aki	Pro	350819	2,28	62.	rész	N	170894	1,11	95.	alap	N	127632	0,83
30.	év	N	338213	2,20	63.	most	Adv	168334	1,10	96.	2	DIG	127461	0,83
31.	sem	Adv	329570	2,14	64.	fel	Pre	164467	1,07	97.	itt	Adv	127399	0,83
32.	lehet	V	310500	2,02	65.	szó	N	162929	1,06	98.	hely	N	124262	0,81
33.	ő	Pro	306621	1,99	66.	1	DIG	162486	1,06	99.	vesz	V	123583	0,80

1. ábra: Az MNSz.[2] korpuszának leggyakoribb szavai, köztük a *kell* (14. hely), *tud* (27.), *lehet* (32.) (forrás: http://mnsz.nytud.hu/)

Az MNSz.[2] korpuszában 1507 konstrukcióban fordul elő infinitívusz (Vadász et al. 2018), vagyis nagyon széles ezen igei szerkezetek köre is.

Abból is kiindulhatunk, hogy a magyar mint idegen nyelvet (MID) tanulók korán, már a kezdő szint elején találkoznak az infinitívusszal, és az idegen nyelvet tanuló magyar diákok is korán szembesülnek vele a legtöbb nyelv tanulásakor. Bár az infinitívusz nem univerzális nyelvi kategória (Nikolaeva 2010), így nem lehet egy az egyben alkalmazni a magyarórán tanultakat az idegen nyelvben, az minden nyelv infinitívuszában rokon, hogy nem finitségük egy igei kategória (főként az időjelölés képessége) elveszítésének következménye (Noonan 2007). Az infinitívuszt mint kategóriát tehát érdemes több nyelvet bevonva, kontrasztív módon bevezetni. A (2) példasor kapcsán a tanulókkal együtt megbeszélhető, hogy míg a magyarban specifikus végződése van az infinitívusznak, a németben nem specifikus, több személyi toldalékkal homonim a toldalék, amely nem mellesleg megegyezik a szótári alakkal, az angolban pedig három forma is megfelel neki: a puszta infinitívusz mellett a to+infinitívusz és az *-ing*-alak is szóba jöhet a mátrix igétől függően. A három nyelv példáiban közös, hogy

a mondat főigéje, mátrix igéje kaphat személyragot, míg az infinitívusz nem visel személyi toldalékot. Később megmutathatjuk a diákoknak, hogy a magyar ebből a szempontból rendhagyóan viselkedik a személytelen szerkezetek mellett megjelenő ragozott infinitívuszával.

(2)
a. Tudok úszni.
a'. Ich kann schwimmen.
a". I can swim.
b. El fogom olvasni a könyvet.
b'. Ich werde das Buch durchlesen.
b". I will/I'm going to read the book.
c. Szeretek táncolni.
c'. Ich mag tanzen.
c". I like dancing./I love to dance.

3. Mennyit és mikor kellene tanítanunk?

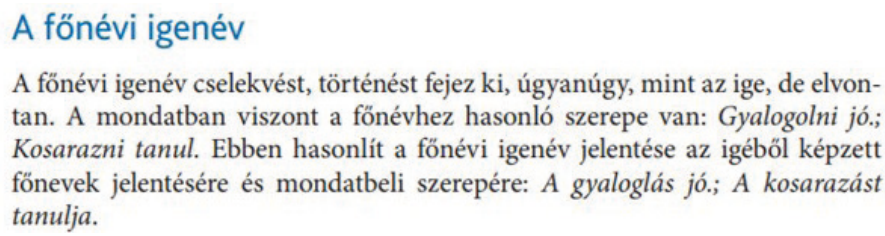
Azzal kapcsolatban, hogy az infinitívuszi szerkezetek közül melyeket érdemes kiemelni, a fent említett gyakorisági és a funkcionális megközelítést érvényesíthetjük (Szabó 2020b). A gyakorisági lista elején a segédigés szerkezetek állnak, aztán következnek az értékelő mellékneves szerkezetek (pl. *fontos volt, szép volt, jó volt…*), harmadikként pedig a célhatározói jelentésű konstrukciók (pl. *elmegyek vásárolni*). A konstrukciókat tehát mindenképpen érdemes volna ebben a sorrendben tanítani, ahogyan a MID-órákon is történik.

A gyakoriság szempontja viszont sajnos kimarad az anyanyelvi tankönyvekből, a tananyag emellett sem a tanulók kognitív fejlettségére nincs tekintettel, sem arra, hogy a legtöbb szófaj, de különösen az infinitívusz viselkedésének megértése elképzelhetetlen a mondatbeli szerepek ismerete nélkül. A 2. ábrán az Oktatási Hivatal 6. osztályos tankönyvének „A" változatából idézek, méghozzá a fogalomtárból, mivel a tankönyvben nem szerepel az infinitívusz definíciója. A példa nélküli rövid meghatározásból (és a tankönyvi szövegből) a speciális képzőn kívül nem sok minden derül ki az infinitívuszról, és nem nyilvánvaló, mit jelent, hogy *főnévszerűen* viselkedik.

FŐNÉVI IGENÉV Átmeneti szófaj. Cselekvést, történést, létezést fejez ki főnévszerűen, elvont fogalomként. Igéből képezzük a *-ni* képzővel, ragozható.

2. ábra: Magyar nyelv 6. „A" (Sápiné 2021: 142)

A 3. ábrán ugyancsak az Oktatási Hivatal 6. osztályos könyvéből idézek, de most a „B" változatból. Ez a tankönyv részletesebben határozza meg az igenevet, jellegzetesen melléknévi, és nem a leggyakoribb segédigés szerkezetekben.

A főnévi igenév

A főnévi igenév cselekvést, történést fejez ki, úgyanúgy, mint az ige, de elvontan. A mondatban viszont a főnévhez hasonló szerepe van: *Gyalogolni jó.; Kosarazni tanul.* Ebben hasonlít a főnévi igenév jelentése az igéből képzett főnevek jelentésére és mondatbeli szerepére: *A gyaloglás jó.; A kosarazást tanulja.*

3. ábra: Magyar nyelv 6. osztály „B" (Kóródi 2021: 114)

Ebből az idézetből sem derül ki, mit jelent a főnévhez hasonló szerep. A tankönyv alanyt, tárgyat, határozót természetesen nem is említhet, mert a mondatrészek tárgyalása csak a 7. osztály tananyaga. Ez az ellentmondás, vagyis a szófajtan és a mondattan szétválasztása és külön évfolyamokon való tárgyalása a magyar grammatikatanításban ugyan Simonyi Zsigmond óta hagyomány, és például a német anyanyelvi grammatikatanítás alapja is, de nyelvészeti szempontból nehezen indokolható, és számos problémát okoz. A formai (szófaji) tulajdonságok határozzák meg egy-egy szó lehetséges szerepeit a mondatban, a morfológiai jelöltség pedig befolyással van a lehetséges szórendi mintázatokra, így a morfológiai és a szintaktikai oldal egymástól szétválaszthatatlanul szoros egységet kellene hogy alkosson az oktatásban.

Összességében elmondható, hogy a nyelvi elemek részben önkényes kategorizálása, az igenévi státusz átmeneti jellegének nyelvi példák nélküli, axiómaszerű említése, illetve a sokszor hiábavaló (mert sohasem megfelelően precíz) definíciós kísérletek helyett abból volna érdemes kiindulni a tanórán is, hogy pontosan hogyan is viselkednek az infinitívuszt tartalmazó szerkezetek a magyarban (és esetleg a világ más nyelveiben). A nyelvi felfedező tevékenységet pedig érdemes volna a középiskolai években végezni, amikor a tanulók már képesek a megfelelő szintű absztrakcióra, és mondattani ismereteiket is be tudják vonni a vizsgálódásba (l. Szabó–Hoss 2018).

4. Melyek is az infinitívusz tulajdonságai, amelyeket meg lehet(ne) mutatni?

Mint láttuk, a tankönyvek az évszázados hagyományok nyomán azt sugallják, hogy az infinitívusznak egyaránt vannak névszói és igei tulajdonságai is, hiszen például a személytelen szerkezetekben alanyként, segédigék mellett tárgyként vagy határozóként realizálódik. Ha azt feltételezzük, hogy például a *tud* ige mindig kétargumentumú predikátum, amelynek az egyik argumentuma kötelezően tárgyi, akkor tárgyragos főnév hiányában valóban kénytelenek vagyunk egy infinitívuszt is tárgynak tekinteni. Ráadásul a leíró nyelvtanban alkalmazott rákérdezés is kiválóan működik: *Mit tud? Olvasni*. Az infinitívusz pedig az esetek nagy részében egy névmással felcserélhető. Vegyük azonban észre, hogy az érvelés körben forog, mivel egy olyan feltételezésből indultunk ki, amelyet a fenti példával lehet igazolni (Szabó 2020a). Legalább ugyanannyira logikus volna azt feltételezni, hogy a *tud* ige a mentális lexikonunkban kétféle vonzatkerettel szerepel: egy alany–tárgyival és egy

alany–infinitívuszival, hiszen más igék esetében megszokott, hogy több vonzatkeretük van: például egy tárgyi és egy egyéb esetragos (pl. *gondol valamit/gondol valamire*), mégsem gondoljuk tárgynak az egyéb esetragos vonzatot.

Ráadásul az is pusztán definíció kérdése, hogy mit tekintünk alanynak, tárgynak vagy határozónak. Hogy ez az infinitívusszal kapcsolatban mennyire helytálló, arra álljon itt még egy példa, a *kell* + infinitívusz szerkezet. Ebben a szerkezetben nem állhat nominatívuszi névszó, ebből adódóan a leíró nyelvtanok jobb híján az infinitívuszt tekintik alanynak (Keszler 2000). Egyetemi hallgatókkal szerzett tapasztalataim szerint az anyanyelvi beszélők egy részének azonban itt már nem működik a rákérdezéses teszt. A korszerű funkcionális nyelvtanok (Imrényi–Kugler 2017; Hegedűs 2019) reflektálnak is a problémára, Imrényi–Kugler (2017: 708) például megjegyzik, hogy „már elvesztette az alanyra, illetve a tárgyra jellemző tulajdonságok egy részét". Összességében belátható, hogy az infinitívusz alanyi vagy tárgyi voltára az az egyetlen bizonyíték, hogy hagyományosan alanyi, illetve tárgyi vonzattal is rendelkező (azaz utóbbi esetben tranzitív) igék mellett állhatnak. Kivétel a *szokott*, amely csak infinitívusszal áll, esetében az a szabály sem működtethető, hogy az infinitívuszt névmásítom.

Ezenkívül az infinitívusznak formai szempontból semmilyen tipikus névszói tulajdonsága nincsen. A 3. példasorból is világosan látszik, hogy például a névelő (3a), a névutó (3b) és az esetragok (3c) hiánya jellemző rá, valamint jelzője sem lehet (3d) (de igéhez hasonló határozóval bővíthető), míg például az igéből képzett névszók rendelkeznek ezekkel a tulajdonságokkal (3a-d). A németben például nagyon gyakori, hogy az infinitívuszból egyszerű konverzióval képeznek névszót, ugyanakkor ott is csak névszóként kaphat például névelőt (3e-e').

(3)
a. A gyaloglás/*a gyalogolni jó.
b. Gyaloglás után/*gyalogolni után elmegyünk fagyizni.
c. Unom a gyaloglást/*a gyalogolnit.
d. A gyors gyaloglás/*a gyors gyalogolni (de: gyorsan gyalogolni!) egészséges.
e. Ich möchte spazieren gehen. 'Szeretnék gyalogolni.'
e'. Das Spazierengehen ist gesund. 'A gyaloglás egészséges.'

Szintén vitatható, hogy az infinitívusz mindig, minden kontextusban helyettesíthető deverbális főnévvel, ahogyan azt a 3. ábrán látható tankönyvi részlet sugallja, és amellyel egyébként főnévi jellegét szeretné alátámasztani. A (4a) példából kiderül, hogy egyszerű mellékneves szerkezetekben a felcserélhetőség működik, de a modális segédigék közül sem mindegyikkel lehetséges a névszói helyettesítés (4b-d). A (4e) arra is rávilágít, hogy a névszósítás csak egyszerű, bővítményeket nem tartalmazó infinitívuszi szerkezet esetén problémamentes, a (4f-h) példák pedig rámutatnak, hogy nem segédigés konstrukciókban a névszóval való helyettesítés nem is értelmezhető, ellenben több helyütt lehetséges az infinitívusz alárendelő mellékmondattal való kiváltása (4f-g), illetve kötőmódú alakkal való felcserélése (4g-h).

(4)
a. Gyalogolni jó. → A gyaloglás jó.
b. Szeretek gyalogolni. → Szeretem a gyaloglást.
c. Tudok gyalogolni. → ?Tudom a gyaloglást.
d. Szoktam gyalogolni. → ???
e. Szeretek nyáron a puha homokban mezítláb gyalogolni. → ?Szeretem nyáron a puha homokban a mezítláb való gyaloglást.
f. Hallottalak érvelni. → ??? (Hallottam, hogy érvelsz.)
g. Elmegyek nyaralni. → ?Elmegyek a nyaralásra. (Elmegyek, hogy nyaraljak.)
h. Van hová gyalogolni. → ???(Van hová gyalogoljak.)

Az (5) példasorból nyilvánvaló, hogy a mellékmondattal való felcserélhetőség (4e-h) mellett az infinitívuszt bővíthetősége és strukturális sajátosságai is az igéhez teszik hasonlóvá: lehet a tőtől elváló igekötője (5a), a nominatívuszi alanyon kívül lehet tárgyi és határozói bővítménye (5b), lehet tagadni (5c), és személyragozható (5d). A magyar infinitívusz ugyanis az igéhez hasonlóan valamilyen eseményt, történést, állapotot, helyzetet jelöl, és ezeknek az eseményeknek, történéseknek a szereplőit és a körülményeit is ki lehet fejezni nyelvi eszközökkel.

Emiatt választottam ebben az írásban az *infinitívusz* elnevezést, hiszen a terminus a nem finit igei jelleget emeli ki. Antallal egyetértve (1977) a *főnévi igenév* kifejezést szívesebben alkalmaznám az *-Ás* képzős deverbális főnevekre, amelyek valóban a két szófaj tulajdonságait egyesítik (Szabó et al. 2016).

(5)
a. Meg (is)lehetne mutatni ezt a példát.
b. Jó lenne megmutatni az igei tulajdonságokat a gyerekeknek.
c. Szeretnék ma nem leégni.
d. El kell gondolkodnom ezen.

Az igei tagmondattal való hasonlóságát emeli ki a generatív szakirodalom több ágának képviselője, pl. É. Kiss (2002) és Rákosi–Laczkó (2005) is. Hangsúlyozzák, hogy az infinitívusz bővítményei meghatározott sorrendben jelenhetnek meg a szerkezeten belül, akárcsak az ige esetében. Egy mondat ugyanis akkor válik egy adott diskurzusban adekvát megnyilatkozássá, ha a szerkezet tükrözi a beszélő szándékát, vagyis az információs szerkezet a kontextusba illeszkedik. A prozódia és a szemantika mellett a magyarban a szintaktikai struktúra tükrözi leginkább a diskurzusviszonyokat, hiszen az ige bal perifériáján megjelenő elemek a logikai műveleteket kifejező funkcionális pozíciókba rendeződnek. A prototipikus magyar kategorikus (Mit csinál? kérdésre válaszoló) mondat *(setting)+topik (setting)+ (kommentelőzmény)+ komment* szerkezetű, amelyben a beszélő tetszőlegesen megnevezi a mondattal kifejezett jelenet kontextusát (mikor? hol?), és általában a témát

adó, ismert elemre irányítja a beszélő figyelmét. Erről a diskurzusban már korábban elhangzott vagy a beszélő és hallgató számára egyaránt ismert elemről (topik) tesz állítást vagy kérdez valamit (a kommentben). A kommentben kitüntetett az igét közvetlenül megelőző, dallamindító hangsúlyt viselő szórendi hely, az úgynevezett strukturális fókusz (Alberti–Medve 2002). A fókuszos vagy más néven nyomatékos mondatokkal megfelelő hangsúly (és esetleg partikula), valamint az igekötő–ige sorrend felcserélése mellett általában azonosító–kirekesztő jelentéstartalmat fejezhet ki a beszélő: a fókuszált elemre irányítja a hallgató figyelmét: arról, és csak arról tesz állítást (l. az (6a) példát). A fókuszos mondat felfogható egy kiegészítendő kérdésre adott válaszként, amelyben a válasz a fókuszált összetevő (l. még Surányi 2011). Az infinitívuszt tartalmazó szerkezetek szórendje a magyar mondathoz hasonlóan tipikusan kötetlen, emellett érzékenyek a beszélői szándék kifejezésére, éppen ezért van egyetértés a generatív szakirodalomban arról, hogy tagmondattal egyenértékűek (Szécsényi 2007; Szabó 2020a).

A (6b, c, d) példából látszik, hogy amennyiben az infinitívusz a főige után helyezkedik el, fókuszpozíciót tud nyitni maga előtt, de az igekötő–infinitívusz sorrendet nem kötelező felcserélni, ahogyan az ige esetében. A (6a') példa érv lehet amellett, hogy a fókusz valóban az infinitívusz szerkezetéhez tartozik, és nem az ige mögötti zónában helyezkedik el, hiszen egy *csak* partikulával jelölt fókuszos kifejezés ritkán állhat a finit ige mögött. Úgyszintén funkcionális helyet nyithat maga előtt az infinitívusz a témát adó úgynevezett topik operátoroknak (l. az (6c) példa *könyvet* elemét hangsúlytalan ejtésben), illetve a mennyiséget kifejező kvantoroknak (az (6d) példa *könyvet is* eleme).

(6)
a. Apa 'csak a kislánynak mutatja meg az új könyvet.
a'. *Apa megmutatja 'csak a kislánynak az új könyvet.
b. Apa szeretné 'csak a kislánynak megmutatni/mutatni meg az új könyvet.
c. Apa szeretné a könyvet megmutatni a kislánynak.
d. Apa szeretné a könyvet is megmutatni a kislánynak.
e. Csak Marinak szeretném megmutatni a könyvet.
e'. Szeretném csak Marinak megmutatni a könyvet.
f. Csak Marit nem sikerült megijesztenem.
f'. Nem sikerült csak Marit megijesztenem.

Az infinitívusz bővítményei megjelenhetnek az ige előtti zónában is. Sok esetben nem okoz jelentésváltozást, ha pl. egy fókuszált összetevő az ige vagy az infinitívusz zónájában van, a (6e-e') mindegyike azt jelenti, hogy csak és kizárólag Mari az, akinek szeretném megmutatni a könyvet. Fontos tudni, hogy a mondaton végzett logikai műveletek sorrendje nem cserélhető fel szabadon, a műveletek hatóköre általában az őket követő mondatrészlet. A (6f-f') példán láthatjuk, hogy a két mondat épp egymás ellenkezőjét jelenti: a (6f) szerint mindenki megijedt, csak Mari nem, a (6f') pedig azt mondja, hogy Marin kívül biztosan

más is megijedt. A jelentésváltozás oka, hogy míg a (6f)-ben a tagadás hatóköre az ige utáni szakasz, a (6f')-ben a fókuszált összetevőt is tartalmazza (Szabó 2020a).

Az infinitívusz tagmondat értékű belső szórendi szabadságát mutatja, hogy egy segédige nem alkot a némethez hasonló keretet az infinitívusszal (vesd össze (7a) és (7b)), és az infinitívusznak nem kötelező közvetlenül követnie a segédigét, mint sok esetben az angolban (7c).

(7)
a. Ma nem **tudok** a házi feladatodban **segíteni**.
a'. A házi feladatodban ma nem **tudok segíteni**.
a". A házi feladatodban nem **tudok** ma **segíteni.**
b. Ich **kann** dir heute bei den Hausaufgaben nicht **helfen**.
c. I **can't help** you with your homework today.

A generatív nyelvészetnek a fenti megállapításait nemcsak azért részleteztem, hogy igazoljam az infinitívusz igeiségét, hanem azért is, mert sem az ige, sem az infinitívusz információs struktúrájáról nem beszélnek a magyar anyanyelvi órákon. Az is tény, hogy a leggyakoribb segédigés szerkezetekben az ige kötelezően hangsúlytalan, semleges (lapos prozódiájú) mondatokban az infinitívusz az ige előtt áll, ebben a pozícióban pedig nincs esélye kiépítenie funkcionális helyeket maga előtt, ugyanakkor téves volna azt a következtetést levonni, hogy a (6) példasorhoz hasonló mondatok csak generatív nyelvészek konstruált példái, és nagyon kevéssé gyakoriak az élő nyelvhasználatban. Az MNSz2 korpuszában szúrópróbaszerű keresés után a (8) példasorhoz hasonló mondatokra bukkanhatunk, amelyekben tagadás vagy kérdés mellett kvantorok fordulnak elő infinitívuszi szerkezetekben (Szabó 2020a).

(8)
a. Nem kell mindig a legrosszabbra gondolni!
b. Miért kell mindig csak az anyagiakat nézni?
c. Nem kell mindent az utolsó pillanatra hagyni.
d. Szeretnék minden nap időben felkelni.
e. Nem lehet mindent egy lapra feltenni.
f. Nem akarok mindig azzal jönni, hogy…
g. Miért akarod minden áron másokra erőltetni a gondolaidat?

5. Mit érdemes tanítani az iskolában?

Felmerülhet a kérdés, hogy ha az infinitívusz ennyire igei; alanyi, tárgyi mondatrészi funkciója pedig ennyire definíciófüggő, akkor miért tanítjuk mégis azt, hogy lehet alany, tárgy, határozó a mondatban. Emellett szintén kérdéses, hogy lehet-e egyben kezelni a már az (1) példasorban is bemutatott sokféle infinitívuszi szerkezetet. Hiszen ha közelebbről megnézzük ezeket, az igeiségen kívül más közös jellemzőik nemigen vannak. A segédigés szerkezetek

közül vannak olyanok, amelyekben a segédige beférkőzik az igekötő és az infinitívusz közé (*meg kell érteni, meg akarom érteni…* stb.), nem segédigék esetén ez nem áll fenn (*segítek megérteni*, l. Kálmán et al. 1989). Vannak szerkezetek, ahol az infinitívusz személyragozható (olyan személytelen szerkezetek, mint a *kell: meg kell értenem*, értékelő szerkezetek*: fontos megértened*, modális egzisztenciális kifejezések: *van mit megértened*), és vannak, ahol nem (egyéb segédigék). Egy részük modális jelentésű, de nem mindegyik, vannak habitualitást kifejező szerkezetek (*szokott* + infinitívusz), a *fog* pedig időbeli segédige.

Valószínűleg meddő próbálkozás volna olyan megoldást keresni, amely minden szerkezetet egységesen lefed, ugyanakkor az iskolai nyelvtanoktatásban nincs is erre szükség. Véleményem szerint mondatrészi elnevezésekre is csak minimális szinten van szükség. Egyrészt azokra, amelyeket az idegen nyelv tanulása során is alkalmazni tud a tanuló. Másrészt ezeket a lehetőség szerint úgy kell definiálni, hogy az az idegen nyelv tanulásában is hasznos lehessen. A tárgyat például csak a magyarban jellemzi a -t toldalék, így nem ebből érdemes elsőként kiindulni. A *tárgy* idegen nyelvben is alkalmazható leírása az igének az alanytól különböző kötelező névszói jellegű vonzata, amely általában az igében kifejezett esemény témáját vagy elszenvedőjét jelöli, és amelynek a többi vonzattól eltérő, különleges formai tulajdonságai lehetnek: a magyarban ilyen a *-t* toldalék és az igével való egyeztetés (határozott/tárgyas ragozás). A németben ilyen bizonyos névelők rendszeres megváltozása. Az angolban a tárgy formailag csak névmásként különleges, ugyanakkor kiemelt helye van a mondatban, mert követi az igét, és nem állhat első helyen; az aktív mondat passzívvá alakítása során ugyanakkor alannyá minősülve a mondat élére kerül. Ezen definícióba például a magyar infinitívuszok nem is férnek bele.

Úgy gondolom, az infinitívuszi konstrukciók formai tulajdonságait a tanulmányban bemutatotthoz hasonló példák alapján akkor is fel lehet fedeztetni a gyerekekkel, ha nem akarjuk az infinitívuszt kényszeresen definiálni, nem aggatunk rá mondatrészi szerepet, nem rajzolunk ágrajzot, ugyanakkor végzünk számtalan nyelvi műveletet:

- közösen kipróbálgatjuk, hol hangzik legtermészetesebben egy igekötő,
- mondatrészeket cserélgetünk, és megnézzük, melyiknek milyen hatása van a mondat jelentésére,
- kiemelünk egyes mondatrészeket az ige, majd az infinitívusz elé, kontextusba helyezve megvizsgáljuk ezek jelentésbeli különbségeit,
- lefordítjuk a mondatokat idegen nyelvre, és megfigyeljük, mi a másik nyelvben az infinitívusz szerepe, egyáltalán infinitívusz áll-e a másik nyelvben ott, ahol a magyar azt használ,
- infinitívuszból alárendelő tagmondatokat, alárendelő mondatokból infinitívuszi mondatokat gyártunk,
- megfigyeljük, mely szerkezetben lehet az infinitívusz helyett kötőmódú alak, és mely szerkezetben nem,
- bizonyos szerkezetekre az MNSz2-ből példákat keresünk, ezekhez kontextus írunk, … stb.

Ha azonban mégis ragaszkodunk iskolai szinten a mondatrészekhez, véleményem szerint elsőként mindenképp a segédigés szerkezetekből érdemes kiindulni, hiszen ezek a leggyakoribbak, és prototipikusnak mondhatók. A kognitív nyelvészetben a segédige + főnévi igenév konstrukciók kompozitumszerkezetek, amelyekben a segédige a profilmeghatározó, az infinitívusz pedig ezt dolgozza ki. Ezek a konstrukciók a véges igéhez hasonló szemantikai szerepet tölthetnek be úgy, hogy az infinitívusz adja az eseményszerkezet szemantikai tartalmának nagyobb részét (Tolcsvai Nagy 2017). Összetartozásukat a beférkőzés jelensége is mutatja. Hasonlóan érvel Kálmán–Molnár is (2009: 110), amikor összetett igealakokat és inkorporációt emleget.

Logikusnak tűnhet tehát, hogy (legalább) a segédigés szerkezetekben egyetlen komplex állítmányt feltételezzünk, a tipikus segédigés szerkezeteket állítmányként tanítsuk. Ám ha a már említett hatóköri problémát is figyelembe vesszük, ezt a megoldást el kell vetnünk: a (9) példasor két mondata más jelentésű, ám ha az infinitívuszt egyben kezeljük a segédigével, nem tudjuk megmutatni, hogy a fókusz és a tagadás hatóköre a két esetben más. Nem is beszélve arról, hogy a nem beférkőző, nem segédigés szerkezetek ezzel a megoldással kevéssé kompatibilisek.

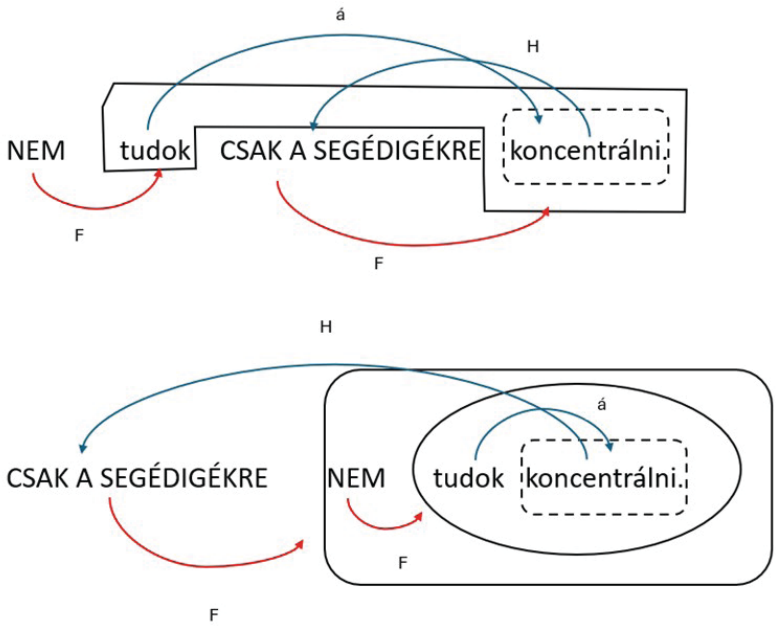
(9)
a. Nem tudok csak a segédigékre koncentrálni.
b. Csak a segédigékre nem tudok koncentrálni.

Kiindulva abból, hogy az infinitívusz igei tulajdonságaiból adódóan inkább hasonlít az állítmányhoz, mint az alanyhoz, ugyanakkor a fentiek miatt nem lehet közvetlenül része az állítmánynak, hanem vonzatszerű, Szabó (2013) alapján új mondatrészként bevezethetjük a *kisállítmányi vonzat*ot, s ez a terminus az infinitívusz igei tulajdonságait emeli ki. A kisállítmányi vonzat egy nem véges, kötőszóval nem bevezetett *kistagmondat* fő eleme, és bár az alanyhoz hasonlóan az argumentumok szintjén helyezkedik el, rendelkezik saját bővítési lehetőségekkel (lehet tárgya, határozója).

Aki az ágrajzokat – jelen írás szerzőjével egyetértve – nem tartja szükségszerűnek az iskolai nyelvtanoktatásban, itt meg is állhat. Ám tovább is gondolhatjuk a megoldást a hálózatnyelvtan felől. A hálózatnyelvtan a mondatot kognitív szempontból közelíti meg, és a mondatot több dimenziós hálózatként ábrázolja. A hálózat egyik dimenziója megfeleltethető a hagyományos mondatrészi funkcióknak, másik dimenziója – a generatív nyelvtan ige előtti bal perifériáján sorakozó operátorokhoz hasonló – szórendi szint, amelyben különböző műveleteket végzünk az alapmondaton (Imrényi–Kugler 2017). Imrényi András 2022-es cikkében amellett foglal állást, hogy az iskolai nyelvtanoktatásban szükség van mondatok ágrajzaira, mert azok „hasznos eszközei" a struktúrák megértésének (Imrényi 2022). Ismerve a magyar nyelvtanoktatás hagyományát, elismerem, hogy az ágrajzos elemzésről való lemondás ötlete esetleg valóban túlságosan radikálisan hathat. Imrényi (2022) nem veti el a hagyományos rákérdezéses tesztet sem, azzal a kiegészítéssel, hogy a *Mit állítunk?*

kérdés tulajdonképpen nem a hagyományosan vett állítmányt, hanem az alapmondatot, Imrényi terminusával a *magmondat*ot találja meg, vagyis „(a)zt a minimális hálózatrészt, amely kifejezi a mondat által ábrázolt folyamatot (cselekvést, történést, létezést, állapotot, tulajdonsághordozást)" (Imrényi 2022).

Ebben a szemléletben az infinitívuszi kisállítmány lehetne egy kismag a mondat nagy magján belül, így a modell felülírási–kidolgozási műveletei (generatív nézőpontból az operátorok) a nagy- és a kismagon belül is lehetségesek volnának. A 4. ábra arra mutat példát, hogyan lehetne a fenti gondolatmenetet a (9a) és (9b) példamondatokra alkalmazni. A mondat magja mindkét esetben a *tudok koncentrálni*, ezen belül van a kismag, a *koncentrálni*, amely a *tud* kisállítmányi vonzata (á). A *segédigékre* a *koncentrálni* határozói vonzata (H). Mivel Imrényi modelljében a generatív nyelvtanból ismert fókusz és tagadó operátorok helyett felülíró, illetve kidolgozó műveletek szerepelnek, az ágrajzon az F a felülíró viszonyt jelöli: míg a *csak a segédigékre* elem első esetben a kismag kisállítmányának protoállítását írja felül, a második mondatban a – kismagot is tartalmazó – nagymag protoállítását.

4. ábra: Infinitívuszi mondatok elemzése Imrényi (2022) modellje alapján (saját ábra)

Mivel az infinitívusz megtalálására a rákérdezéses teszt nem kifejezetten alkalmas, ez a megoldás alternatívát kínál, kiemeli az infinitívusz igeségét, megszünteti az ellentmondást a mondatrészi szerep és a szófaji-formai tulajdonságok között. Egyszerű, valójában nem hoz be új fogalmat, hiszen az állítmányt a tanulók jól ismerik. Az infinitívusz sajátos képzőjét felismerve jól elkülöníthető a kisállítmány és a mondat állítmánya, így nem utolsósorban egységesen tudjuk kezelni az összes infinitívuszi konstrukciót még akkor is,

ha azok funkcionálisan nem azonosak. Az elemzés Imrényi (2022)-es tanulmányából azt nem veszi át, hogy a magmondat (és így a kismag is) akár több egységből álló protoállítás lenne, itt magként mindig a véges vagy nem véges (infinitívuszi) ige funkcionál. Így például az ige és az infinitívusz előtt álló névelőtlen névszói bővítmények (pl. a *levelet* a *levelet ír[ni]* konstrukcióban) nem részei a szó szoros értelmében vett magnak, hanem a többi argumentumhoz hasonló bővítményei (tárgyai, határozói).

Az elemzésnek természetesen van hátránya is, ám ez eltörpül várható előnyei (egyszerűség, következetesség, az infinitívuszi szerkezetek egységes kezelése) mellett. A legfontosabb hátránya, hogy a *kell*-t és az értékelő mellékneveket tartalmazó mondatokban így valóban nem lesz alany, vagyis az alanytalan mondatok körébe sorolódnak. Komlósy (1994) szerint nem is lehet alany, hiszen ezekben nincs alany-állítmány típusú egyeztetés, mert mindig 3. személyű az ige. Rákosi (2004) ugyanakkor felhívja a figyelmet arra, hogy egyes esetekben mégis szükséges volna az infinitívuszt alanynak tekinteni. Egyik példája a következő: a *MELLÉKNÉV+nAk látszik* (jelen esetben a *lehetetlennek látszik*) konstrukciónak lehet alanya, l. pl. a (10a) mondatot: egy tipikus alanyt, azaz egy nominatívuszi esetű névelős és mutató névmásos névszói kifejezést találunk itt: *ez a megoldás* az alany. A (10b) mondatban ugyanez a konstrukció szerepel, de nem névszóval, hanem infinitívusszal. Ha az előbbi szerkezetben volt alany, és ennek analógiájára ebben a mondatban is feltételezünk egyet, akkor az nem lehet más, csak az infinitívuszi szerkezet: *megállapítani az alanyt*.

(10)
a. Lehetetlennek látszott ez a megoldás.
b. Lehetetlennek látszott megállapítani az alanyt.

Természetesen ezt a dilemmát is feloldhatjuk a már említett érvvel: semmi sem tiltja, hogy azt feltételezzük: a *lehetetlennek látszott* (és az összes személytelen szerkezet!) esetén kétféle vonzatkeretről beszélhetünk, egy alanyosról és egy infinitívuszi kisállítmányosról. Emellett hozzá kell tennünk, hogy az ezek közötti választás sem teljesen önkényes: a nyelvhasználatban sokkal gyakoribb, így tipikusabb a névszói alany; a *kell*-t tartalmazó szerkezeteken kívül a többiben az infinitívuszi bővítmények a ritkábbak. Ezt alátámasztja a magyar mint idegen nyelvet tanítók tapasztalata, miszerint a magyarul tanulók gyakran túlgeneralizálnak, és ott is infinitívuszt használnak, ahol a magyarban deverbális névszó, kötőmódú alak, alárendelés vagy képzett szó (pl. *ható* ige) a megfelelő, hiszen anyanyelvükben a magyarhoz képest jóval gyakoribbak az infinitívuszok.

Bár az MNSz2 korpusza nem alkalmas arra, hogy minden szempontra kiterjedő elemzést végezzünk ezzel kapcsolatban, a tétel igazolásaként említhető, hogy a több mint 11 ezer *melléknév+nAk látszik/látszott* konstukcióból csak valamivel több mint 400 közelében áll infinitívusz, a többi példában kimondott névszói alanyt vagy rejtett utalószót találunk, amelyet egy alanyi alárendelő tagmondat követ.

6. Összegzés

A tanulmányban amellett érveltem, hogy az infinitívuszi konstrukcióknak helye volna a magyar anyanyelvi nevelésben, de nem 6. osztályban, hanem középiskolai szinten, a szófajtani és a mondatrészi kategóriákat együttesen tárgyalva. A kategorizálási kísérletek helyett sok nyelvi példával és a nyelvi példákon végzett műveletekkel fedeztetném fel a diákokkal az infinitívusz tulajdonságait, bevonva a diákok idegennyelv-tanulási tapasztalatait is. Megoldási javaslatot kínáltam azoknak a pedagógusoknak is, akiknek túl radikálisnak tűnik a csak a nyelvi példákkal és a minimális kategóriákkal való munka, és nem tudnak eltekinteni a nyelvtanoktatásban a mondatrészi szerepektől és az ágrajzoktól. Tekintve, hogy az infinitívusz névszói tulajdonságai vitathatóak, arra tettem kísérletet, hogy az infinitívuszt nem véges igealakként, mondatrészi szerepét pedig egy kötőszóval nem bevezetett nem véges kistagmondat kisállítmányaként határozzam meg. Imrényi (2022) javaslatait figyelembe véve a mondaton belül a kistagmondatnak megfeleltethető kismagot feltételezek, melyen az igei magmondathoz hasonló műveletek végezhetők.

Irodalom

Alberti Gábor – Medve Anna 2002. *Generatív grammatikai gyakorlókönyv I. Szabályok és magyarázatok*. Budapest: Janus/Books.

Antal László 1977. *Egy új magyar nyelvtan felé*. Budapest: Magvető Kiadó.

Dóla Mónika – Prohászka Zsolt – Szabó Veronika – Viszket Anita 2022. Teaching constructions in the language classroom: Hungarian modal existential wh-constructions. *Studi Finno-Ugrici.* 2: 1–40. https://doi.org/10.6093/1826-753X/9861

É. Kiss, Katalin 2002. *The syntax of Hungarian*. Cambridge: Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/CBO9780511486500

Hegedűs Rita 2019. *Magyar Nyelvtan. Formák, funkciók, összefüggések*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.

Imrényi András – Kugler Nóra 2017. Mondattan. In Imrényi András – Kugler Nóra – Ladányi Mária – Markó Alexandra – Tátrai Szilárd – Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.): *Nyelvtan*. Budapest: Osiris Kiadó. 661–895.

Imrényi András 2022. Az iskolai mondatelemzés: hogyan tovább? *Anyanyelv-pedagógia.* 15/3: 21–35. https://doi.org/10.21030/anyp.2022.3.2

Kálmán C. György – Kálmán László – Nádasdy Ádám – Prószéky Gábor (1989): A magyar segédigék rendszere. In Telegdi Zsigmond – Kiefer Ferenc (szerk.): Általános Nyelvészeti Tanulmányok XVII. Budapest: Akadémiai Kiadó. 49–103.

Kálmán László – Molnár Cecília Sarolta 2009. *A nyelvi nevelés módszertana*. Budapest: Educatio Kht.

Keszler Borbála (szerk.) 2000. *Magyar Grammatika.* Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.

Komlósy, András 1994. Complements and adjuncts. In Kiefer, Ferenc – É. Kiss, Katalin (eds.): *The syntactic structure of Hungarian. Syntax and semantics 27.* San Diego: Academic Press. 91–178. https://doi.org/10.1163/9789004373174_003

Kóródi Bence 2021. *Magyar nyelv. Tankönyv 6.* Budapest: Oktatási Hivatal (2023.11.22.)
Nikolaeva, Irina 2010. Typology of finitness. *Language and Linguistics Compass* 4/12: 1176–1189. https://doi.org/10.1111/j.1749-818X.2010.00253.x
Noonan, Michael 2007. Complementation. In Timothy Shopen (ed.): *Language typology and syntactic description. Vol. 2: Complex constructions.* Cambridge: Cambridge University Press. 52–150. https://doi.org/10.1017/CBO9780511619434.002
Oravecz Csaba – Váradi Tamás – Sass Bálint 2014. The Hungarian gigaword corpus. In: Calzolari, Nicoletta – Choukri, Khalid – Declerck, Thierry – Loftsson, Hrafn – Maegaard, Bente – Mariani, Joseph – Moreno, Asuncion – Odijk, Jan – Piperidis, Stelios (eds.): *Proceedings of Ninth International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC).* Rejkjavik: ELRA. 1719–1723.
Rákosi György – Laczkó Tibor 2005. Verbal category and nominal function – Evidence from Hungarian subject clauses. In Butt, Miriam – King, Tracy Holloway (eds.): *The proceedings of the LFG05 Conference, University of Bergen*. Stanford: CSLI Publications. 353–370.
Rákosi György 2004. Infinitival clauses as syntactic subjects in Hungarian. In Sylvia, Blaho – Luis Vicente – Mark de Vos (szerk.): *Proceedings of Console XII*. 65–80. https://www.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/geesteswetenschappen/lucl/sole/console-xii.pdf (2023. 11. 10.)
Sápiné dr. Bényei Rita 2021. *Magyar nyelv. Tankönyv 6.* Budapest: Oktatási Hivatal.
Šimík, Radek 2011. *Modal existential wh-constructions*. Utrecht: LOT.
Surányi Balázs 2011. A szintaktikailag jelöletlen fókusz pragmatikája. In Bartos Huba (szerk.): Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXIII. Budapest: Akadémiai Kiadó. 281–313.
Szabó Veronika 2013. *A semleges mondat. Egy felső tagozatosoknak szóló mondattani tanagyag koncepciója*. PhD-disszertáció. Pécs: Pécsi Tudományegyetem. https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/15471 (2023. 11. 10.)
Szabó Veronika 2020a. *Adalékok az infinitívuszt tartalmazó szerkezetek tanításához a magyar mint idegen nyelvben*. Szakdolgozat. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem.
Szabó Veronika 2020b. Korpusznyelvészeti adalékok az infinitívuszt tartalmazó szerkezetek tanításához. *THL2.* 1–2: 7–36. https://epa.oszk.hu/01400/01467/00018/pdf/EPA01467_thl2_2020_01-02_007-036.pdf (2023. 11. 10.)
Szabó Veronika – Hoss Alexandra 2018. A kutatásalapú grammatikaoktatás felé. In Balázs Géza – Lengyel Klára (szerk.): *Grammatika és oktatás – időszerű kérdések*. Budapest: ELTE BTK Mai Magyar Nyelvi Tanszék – Inter Nonprofit Kft. – Magyar Szemiotikai Társaság. 177–188.
Szabó Veronika – Tóth Bálint – Alberti Gábor – Farkas Judit 2016. Verbal and nominal properties of the productive Hungarian deverbal nominalizations. *JEZIKOSLOVLJE* 17 /1–2: 267–293.
Szécsényi Krisztina 2007. Egy tagmondat vagy kettő? In Sinkovics Balázs (szerk.): *LingDok 6. Nyelvészeti doktoranduszok dolgozatai*. Szeged: Szegedi Tudományegyetem Nyelvtudományi Doktori Iskola. 189–220.

Szécsényi Krisztina 2017. A nominatívuszi alanyos infinitívuszi szerkezetek és az újraszerkesztés kapcsolatáról. In Szécsényi Tibor – Németh T. Enikő (szerk.): *Stratégiák és struktúrák. Tanulmányok Kenesei István 70. születésnapjára*. Szeged: JATEPress Kiadó. 125–139.

Tolcsvai Nagy Gábor 2017. Az ige jelentése. In Imrényi András – Kugler Nóra – Ladányi Mária – Markó Alexandra – Tátrai Szilárd – Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.): *Nyelvtan.* Budapest: Osiris Kiadó. 310–352.

Vadász Noémi – Kalivoda Ágnes – Indig Balázs 2018. Egy egységesített magyar igei vonzatkerettár építése és felhasználása. In Vincze Veronika (szerk.): *XIV. Magyar Számítógépes Nyelvészeti Konferencia.* Szeged: Szegedi Tudományegyetem Informatikai Tanszékcsoport. 3–15.

Veress Ignác 1882. Az igeműszavak a magyar nyelvben. *Egyetemes Philológiai Közlöny* 4: 323–340. https://epa.oszk.hu/02300/02392/00014/pdf/EPA02392_egy_phil_kozl_06_1882_04_323-340.pdf (2023. 11. 10.)